

Huvudman

Sollefteå kommun
kommun@solleftea.se

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola Lillängets skola i Sollefteå kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sollefteå kommun att senast **den 31 mars 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Sollefteå kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Sollefteå kommun ska vidta följande åtgärder

Extra anpassningar och särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan **den 27 januari 2023** informera samtliga lärare om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning **den 31 mars 2023** (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 7 § skollagen).

2. För varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden **den 9 januari till den 24 mars 2023**, vilken elev anmälan avser samt vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna information ska bifogas huvudmannens redovisning **den 31 mars 2023** (3 kap. 7 § skollagen).
3. Rektorn ska se till att utreda det aktuella behovet av särskilt stöd för **elev 3** (enligt bilaga till protokoll, aktbilaga 5) samt utifrån utredningen fatta ett beslut om åtgärdsprogram eller ett beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Den färdigställda utredningen och fattat beslut ska bifogas huvudmannens redovisning **den 31 mars 2023** (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen).
4. Se till att berörd elev och dennes vårdnadshavare får ta del av det skriftliga beslutet när skolan tar ett beslut åtgärdsprogram, ett beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram eller ett beslut om att avsluta åtgärdsprogram samt att datum för uppföljning och vem som är ansvarig för uppföljning respektive utvärdering av åtgärdsprogrammet framgår av skolans beslut om åtgärdsprogram. Huvudmannen ska bifoga de tre senaste besluten som upprättats av skolan, oaktat om dessa beslut är ett beslut om åtgärdsprogram, ett beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram eller ett beslut om att avsluta åtgärdsprogram, samt redogöra för när och hur berörd elev och dennes vårdnadshavare har fått ta del av de skriftliga besluten i samband med huvudmannens redovisning **den 31 mars 2023** (28 kap. 16 §, 29 kap. 10 § skollagen samt 33 § förvaltningslagen (2017:900)).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del som avser utredning av elevers frånvaro.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2022 inlett en tillsyn av Lillängets skola i Sollefteå kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Lillängets skola följer gällande bestämmelser om *extra anpassningar och särskilt stöd samt utredning av elevers frånvaro*.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer den 26 och 27 oktober 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat åtgärdsprogram med bakomliggande utredningar om särskilt stöd. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna, elevhälsan och rektorn uppger att lärarna gör extra anpassningar för elever som riskerar att inte uppnå de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. De beskriver vidare att rutinerna kring arbetet med elever som trots extra anpassningar riskerar att inte uppnå målen är otydliga, exempelvis kring hur lärarna anmäler dessa elever till rektorn samt när och hur utredningar om särskilt stöd genomförs. Om de extra anpassningarna inte är tillräckliga brukar lärarna anmäla situationen för de eleverna till rektorn och/eller elevhälsoteamet och en utredning om särskilt stöd brukar sedan genomföras av elevernas klasslärare med stöd av elevhälsan. Utredningen tar som längst tre till fyra veckor men går oftast fortare än så. Om utredningen visar att eleven har behov av särskilt stöd utarbetas ett åtgärdsprogram. Elevhälsan och rektorn uppger att det är rektorn som fattar beslut om detta och att det även finns beslutsmallar om att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas om utredningen skulle visa det. Rektorn uppger att elevens vårdnadshavare får ta del av rektorns beslut genom muntlig återkoppling och att rektorn under detta läsår inte fattat några beslut om att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Lärarna uppger att vid några tillfällen har lärarna gjort en utredning om särskilt stöd och först därefter anmält sin oro till rektorn. Lärarna beskriver att en utredning om särskilt stöd alltid görs efter anmälan till rektorn och att det därför är lika bra att påbörja den tidigt.

Elevhälsan uppger att åtgärdsprogrammen brukar utvärderas efter sex till åtta veckor. Efter utvärderingen är det vanligt att eleven har behov av fortsatt stöd och då fortsätter stödet att ges, antingen på samma sätt eller genom förändrade åtgärder. I båda fallen fattar rektorn beslut om ett nytt åtgärdsprogram.

Rektorn uppger att åtgärdsprogrammen utvärderas, beroende på stödåtgärder, efter sex till tio veckor. Utvärderingen görs av läraren och rektorn tillsammans. Om

det inte längre finns behov av särskilt stöd beslutar rektorn att åtgärdsprogrammet ska avslutas. Annars fattar rektorn beslut om att ett nytt åtgärdsprogram ska utarbetas. Elevens vårdnadshavare får muntlig information efter att ett åtgärdsprogram utvärderats såvida det inte bestämts att informationen ska vara skriftlig.

En lärare berättar att **elev 3** (enligt bilaga till protokoll, aktilaga 5) inte deltar i undervisningen på onsdagar då läraren i samråd med elevens vårdnadshavare har bestämt att eleven inte ska gå alla dagar. Elevhälsan uppger att de inte varit inkopplade i elevärendet, men rektorn uppger att rektorn har kännedom om elevens situation. Läraren och rektorn uppger att eleven inte har något åtgärdsprogram och rektorn har inte beslutat om att en utredning om särskilt stöd ska genomföras. Rektorn beskriver att det i detta fall gått lite för snabbt och att eleven borde ha ett åtgärdsprogram.

Skolinspektionen har även tagit del av de tre senast upprättade åtgärdsprogrammen. Av dessa kan utläsas datum för beslut, när utvärdering ska ske samt information om hur beslutet kan överklagas. Datum för uppföljning samt vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen av åtgärdsprogrammen framgår inte.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att personalen ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att lärare och annan personal vid skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § andra stycket skollagen).

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen).

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd (3 kap. 7 § skollagen).

Av förarbetena till bestämmelsen framgår att lärare är skyldiga att anmäla till rektorn om det kan befaras att en elev inte kommer att nå kunskapskraven. Grund för en sådan bedömning kan vara uppnådda resultat inom ramen för undervisning, resultat på nationella prov i ämnen där nationella prov ges eller uppgifter från andra lärare, övrig skolpersonal, elev eller elevs vårdnadshavare. Att sådana bedömningar skyndsamt förs vidare till rektorn är avgörande för att rektorn ska

kunna initiera en utredning om en elevs behov av särskilt stöd (prop. 2009/10:165 s. 286).

Ett åtgärdsprogram ska upprättas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av åtgärdsprogrammet ska det även framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn och om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § kan rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Beslut i fråga om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd (28 kap. 16 § skollagen).

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild hos en kommun tillämpas bland annat 31 och 33 § förvaltningslagen (29 kap. 10 § skollagen). Enligt förarbetena till bestämmelsen gäller paragrafen bland annat när beslut fattas i ärenden om särskilt stöd (prop. 2009/10:165 s. 928).

En myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende ska så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövligt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. En underrättelse om hur man överklagar ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll och vad som gäller i fråga om ingivande och överklagandetid. Myndigheten bestämmer hur underrättelsen ska ske, men en underrättelse ska alltid vara skriftligt om en part begär det. Underrättelse får ske genom delgivning (33 § förvaltningslagen).

Av förarbetena till bestämmelsen framgår att en underrättelse om ett beslut kan vara skriftlig eller muntlig. Även om myndigheten har en valfrihet i fråga om formen torde det typiskt sett vara lämpligt att myndigheten även lämnar en skriftlig underrättelse. En muntlig underrättelse bör lämnas endast i undantagsfall, främst då handläggningen i sin helhet har skett muntligt och beslutet är enkelt att motivera och förstå. Myndighetens val av underrättelseform måste ske även med beaktande av det allmänna kravet på service och de allmänna utgångspunkterna för handläggningen. Det innebär bl.a. att myndigheten måste beakta tillgänglighetsaspekter, exempelvis om någon enskild till följd av en funktionsnedsättning har svårigheter att tillgodogöra sig muntlig eller skriftlig information. Myndigheten måste också välja den underrättelseform som med beaktande av partens intressen i det enskilda fallet är enklast (prop. 2016/17:180 s. 325).

Skolinspektionens bedömning

Extra anpassningar

Av ovan beskrivna omständigheter har det inte framkommit annat än att Lillängets skolas arbete med extra anpassningar uppfyller författningarnas krav. Ärendet avslutas därmed i denna del.

Anmälan, utredning samt beslut om åtgärdsprogram för elever i eventuellt behov av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att anmäla och utreda elever i eventuellt behov av särskilt stöd. Av utredningen framgår att det i vissa fall råder oklarheter kring rutinerna för när och hur lärarna ska genomföra utredningar om särskilt stöd. Det förekommer att lärarna genomför utredningar om särskilt stöd och först efter detta anmäler elevernas stödbehov till rektorn, vilket utgör en brist. Om en lärare uppmärksammar att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska läraren anmäla detta till rektorn, varefter det är rektorns uppdrag att se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. En lärare kan inte avvakta till ett senare tillfälle med att anmäla elevens eventuella stödbehov till rektorn, även om läraren under tiden genomför en utredning av elevens behov av särskilt stöd. Det framgår vidare att det finns i vart fall en elev på skolenheten som har åtgärder som är att betrakta som särskilt stöd i form av anpassad studiegång utan att eleven har ett åtgärdsprogram och utan att elevens behov av särskilt stöd har utretts, vilket utgör en brist.

Skolinspektionen bedömer vidare att det utgör en brist att elevens vårdnadshavare enbart får muntlig information om att ett åtgärdsprogram har upprättats samt om det beslut som fattats efter utvärderingen av ett åtgärdsprogram såvida skolan och elevens vårdnadshavare inte särskilt kommit överens om att denna information ska lämnas skriftligt. Skolinspektionen anser att beslut om åtgärdsprogram bör delges elevens vårdnadshavare skriftligt för att elevens vårdnadshavare ska ha förutsättningar att förstå beslutets innehåll samt kunna ta ställning till eventuellt överklagande av beslutet. Detta gäller såväl första gången skolan tar ett beslut om åtgärdsprogram eller ett beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram för en elev som när skolan efter utvärdering av ett åtgärdsprogram upprättar ett nytt åtgärdsprogram eller tar ett beslut om att avsluta ett åtgärdsprogram för en elev.

Slutligen bedömer Skolinspektionen att det utgör en brist att datum för uppföljning samt vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen inte framgår av skolans beslut om åtgärdsprogram.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Sollefteå kommuns verksamhet vid Lillängets skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd. Skolinspektionen bedömer att denna brist utgör ett allvarligt missförhållande och finner därför skäl att förelägga Sollefteå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden utan konstaterade brister

Utredning av elevers frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elevhälsan beskriver att lärarna fyller i elevernas eventuella frånvaro och att rektorn redovisar hur samtliga elevers närvaro ser ut till huvudmannen en gång per månad. Om en elevs frånvaro skulle öka används en skolpliktsbevakningsmall med beskrivna rutiner. Lärarna tar då kontakt med elevens vårdnadshavare. Elevhälsan är involverad i frånvaroutredningar, inte minst är kuratorn ofta inkopplad och undersöker orsakerna till frånvaron. Det kan också handla om att en elev ofta är sjukanmäld och då blir skolsköterskan inkopplad. Man försöker se vilka faktorer det handlar om och kopplar in elevhälsans olika kompetenser utifrån det. Utifrån vad som kommer fram i frånvaroutredningen görs en bedömning av om en utredning om särskilt stöd kan behöva göras.

Rektorn uppger att skolan arbetar med skolpliktsbevakning. Rektorn stämmer av frånvaron för alla elever varje månad och gränsen för när skolan börjar utreda en elevs frånvaro närmare går vid tio procents frånvaro. Elevens lärare tar då kontakt med vårdnadshavare för ett första "omtankesamtal". Utredningen genomförs sedan vidare i samråd med elevhälsan. Det finns enbart två elever med oroväckande frånvaro på skolenheten, dels elev 3 och dels en annan elev där även socialtjänsten är inkopplad.

Rättslig reglering

Barn som är bosatta i Sverige har skolplikt. Alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt till utbildning i allmän skola (7 kap. 2 och 3 §§ skollagen).

En elev i förskoleklassen och grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli (7 kap. 17 § skollagen).

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro från grundskolan ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (7 kap. 19 a §).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten uppfyller författningarnas krav vad gäller att utreda de bakomliggande orsakerna till en elevs frånvaro. Ärendet avslutas därför i denna del.

Beslutet har fattats av jurist Ellen Kalman.

Utredare Anders Holmgren har varit föredragande i ärendet.